

Studieplan – Ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora

Doktorgradsprogrammet i Utdanningsvitenskap og humaniora favner to forskningsdisipliner som på noen områder er sammenfallende, men som også har hver sin egenart;

Utdanningsvitenskap omfatter særlig forskning på oppvekst, læring, undervisning, danning og utdanning, fra barnehage til høyere utdanning, og rommer disipliner som pedagogikk, didaktikk, spesialpedagogikk, sosiologi, psykologi og historie.

Humaniora omfatter forskning på menneskets ytringer og livsvilkår i vid forstand i fortid og nåtid, og rommer disipliner som historie, religionsvitenskap, litteratur og språk. Doktorgradsprogrammet gir dermed rom både for spisset forskning innenfor ett av disse områdene og for tverrfaglige og tverrdisiplinære undersøkelser.

Navn på studiet

Det norske navnet på studiet: *Ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora*

Studiets engelske navn er *PhD in Educational Sciences and Humanities*.

Grad

På grunnlag av fullført og godkjent opplæringsdel, ph.d.-avhandling, prøveforelesning og disputas, tildeles kandidatene graden *philosophiae doctor (ph.d.)*.

Studiepoeng

Ph.d.-studiet utgjør 180 studiepoeng. Utdannings-/framdriftsplanen skal legges opp slik at ph.d.-studiet skal fullføres innenfor en normert ramme på tre år fulltidsstudier. (Lovfestede permisjoner regnes ikke med).

Ansvarlig fakultet

Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora.

Målgruppe

Studiet henvender seg til godt kvalifiserte kandidater innen utdanningsvitenskap og humaniora som ønsker å kvalifisere seg for det høyeste utdanningsnivået innen fagfeltene.

Opptakskrav

Generelle vilkår for opptak framgår av UiS' ph.d.-forskrift § 2-1. For opptak til ph.d.-studiet i utdanningsvitenskap og humaniora gjelder i tillegg disse kravene:

- Karakter B eller bedre i veid gjennomsnitt fra de (siste) 2 årene av mastergraden
- Masteroppgaven skal ha karakteren B eller bedre

I tillegg til formell kompetanse, vil kvaliteten på ph.d.-prosjektet og relevant faglig arbeid bli vektlagt ved vurdering om opptak.

Søkere som ikke oppfyller disse formelle kriteriene, kan tas opp etter særskilt vurdering. Veileders dokumenterte evne til å få ph.d.-kandidatene ferdig skal tillegges vekt. Eventuelt kan det angis

hvordan grunnenheten (institutt/senter) skal følge opp ph.d.-kandidaten og dermed sikre gjennomføring.

Innhold i studiet

Doktorgradsutdanningen er lagt opp slik at den skal kunne fullføres innenfor normert tidsramme som er tre års fulltidsstudium. Programmet skal gjennom opplæringsdelen støtte opp under arbeidet med avhandlingen og sikre bredde og dybde i den faglige og vitenskapelige skoleringen med sikte på å kvalifisere for stillinger i høyere utdanning. Forskerutdanningen består i hovedsak av aktivt forskningsarbeid under veiledning, og omfatter:

- En avhandling basert på et selvstendig forskningsarbeid i aktivt samarbeid med veiledere og andre forskere
- En godkjent opplæringsdel
- Samarbeid med aktive forskermiljøer, nasjonalt og internasjonalt
- Forskningsformidling relatert til det pågående ph.d.-arbeidet

Avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig, vitenskapelig arbeid i tråd med internasjonale standarder innenfor fagfeltet. Dette forutsetter et høyt faglig nivå når det gjelder problemformulering, begrepsmessig klarhet, metodologisk stringens, teoretisk refleksjon og empirisk grunnlag, dokumentasjon, analyse og fremstilling. På alle disse områdene skal avhandlingen vise at den forholder seg kritisk reflekterende til aktuell nasjonal og internasjonal forskning, og at den er i kunnskapsfronten innenfor sitt fagområde. Avhandlingen skal bidra til ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier publisering som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen skal ha et sammendrag/abstract i begynnelsen som gjør nærmere rede for avhandlingens grunnlag, tilnærming og helhet, samt hovedfunn, og som setter arbeidet i relasjon til den internasjonale forskningen på området. Avhandlingen kan skrives som en monografi eller være artikkelbasert. I det siste tilfelle skal avhandlingen innledes med en «kappe».

I kappen skal kandidaten begrunne sammenhengen mellom artiklene og gjøre rede for bakgrunn og resultater i det samlede arbeidet. Her presenteres problemstillingene, resultatene og konklusjonene fra artiklene på en måte som dokumenterer at arbeidet etter sitt innhold totalt sett utgjør et hele. Kappen skal diskutere eventuelle etiske utfordringer/forhold ved arbeidet. Uansett om avhandlingen inneholder én eller flere artikler hvor kandidaten skriver sammen med andre (medforfattere), skal kandidaten være eneforfatter av kappen.

Avhandlingen kan ha en annen fremstillingsform (for eksempel lyd, bilde, video, elektroniske fremstillingsformer). I dette tilfelle fremgår ikke det teoretiske og metodiske grunnlag av produktet selv og derfor skal avhandlingen ha en tilleggsdel. Tilleggsdelen skal være en skriftlig redegjørelse for problemstilling, valg av teori og metode, vurdering av resultater i henhold til internasjonale standarder og faglig nivå innen fagområdet. Det vises videre til ph.d.-forskriften for UiS.

Opplæringsdelen

Opplæringsdelen skal inneholde den faglige og metodiske skoleringen som er nødvendig for arbeidet med avhandlingen. Opplæringsdelen innenfor ph.d.- utdanningen skal utgjøre minst 30 studiepoeng, som fordeles på følgende måte:

- Vitenskapsteori/-filosofi og forskningsetikk, minst 10 studiepoeng
- Forskningsmetode, minst 5 studiepoeng
- Valgfrie emner, 15 studiepoeng

I tillegg deltar alle kandidater på et introduksjonsseminar og et avslutningsseminar og de skal iht. Forskrift for graden ph.d. ved Universitetet i Stavanger § 5-2, gjennomføre midtveisevaluering i 3. eller 4. semester.

Opplæringsdelen godkjennes ved fakultetet og godkjenning må være innvilget før avhandlingen kan leveres. Doktorgradsutvalget har overordnet ansvar for at ph.d.-programmet tilbyr et bredt spekter av kurs av ulikt omfang og som oppdateres regelmessig.

Vitenskapsteori og etikk: Ved Universitetet i Stavanger (UiS) tilbys ph.d.-kurs innen vitenskapsteori/-filosofi og innen forskningsetikk som til sammen utgjør 10 studiepoeng.

Forskningsmetode: Ved UiS tilbys ulike ph.d.-kurs i både kvantitative og kvalitative metoder, samt i forskningsdesign. I tillegg tilbys ph.d.-kurs i andre spesifikke metoder. Kandidatene velger hvilke kurs de behøver i samråd med veileder.

Valgfrie emner: Akkrediterte kurs på ph.d.-nivå ved UiS eller samarbeidende institusjoner og forskerskoler, som er relevante for kandidatens prosjekt. En god del av disse er det som kalles tematiske kurs som både skal bidra til å sikre kvalitet i avhandlingsarbeidet og at kandidaten får god kunnskap om forskning og teoretiske perspektiver innenfor sitt forskningsfelt.

Ved behov kan det legges til rette for friere organiserte kurs, såkalte «lesekurs», som innebærer at én eller noen få kandidater legger opp et særskilt pensum og dokumenterer kjennskap til dette overfor de/den som har ansvar for kurset. Slike kurs må få en egen emnebeskrivelse som gjøre rede for innhold, læringsmål og vurdering og som godkjennes av dekan i likhet med alle andre ph.d.-kurs.

Eksterne ph.d.-kurs: Ph.d.-kurs/emner som tilbys ved andre studiepoenggivende ph.d.-akkrediterte utdanningsinstitusjoner vil etter søknad kunne godkjennes som del av opplæringsdelen.

Forskningsformidling

For å kunne framstille seg for doktorgradsprøven, skal ph.d.-kandidaten dokumentere erfaring med faglig formidling, eksempelvis en forelesnings- eller seminarrekke, populærvitenskapelige arbeider (for eksempel kronikker, populariserte artikler, foredrag eller liknende), bidrag på nasjonale eller internasjonale konferanser. Formidlingsaktiviteten(e) kan være knyttet både til arbeid med obligatoriske oppgaver i opplæringsdelen og til selve avhandlingsarbeidet. Innholdet i formidlingsdelen skal godkjennes av veileder.

Læringsutbytte

Målet for ph.d.-programmet er at kandidaten skal gjennomføre et selvstendig forskningsarbeid (kombinert forsknings- og utviklingsarbeid sidestilles) og ferdigstille en vitenskapelig avhandling av høy kvalitet. I tillegg skal doktorgradskandidaten få en bred opplæring i teori og metode som gir dybde og bredde i eget forskningsprosjekt, og som setter prosjektet inn i en videre utdanningsvitenskapelig og humanistisk ramme.

Læringsutbyttebeskrivelser

En kandidat med fullført og bestått studium skal ha oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskaper

Kandidaten skal ...

- Være godt orientert om kunnskapsfronten i sitt spesifikke fagfelt innenfor utdanningsvitenskap og humaniora og beherske fagfeltets vitenskapsteori og metoder.
- Kunne vurdere bruken av ulike metoder og analysestrategier innen sitt spesifikke fag og forskningsfelt.
- Kunne bidra til utvikling av ny kunnskap, nye teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsformer innenfor sitt fagområde.

Ferdigheter

Kandidaten skal ...

- Kunne formulere problemstillinger og planlegge forskning og faglig utviklingsarbeid.
- Kunne gjennomføre forskning og faglig utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå.
- Kunne håndtere komplekse faglige spørsmål og kritisk analysere og utfordre etablert kunnskap og forskningspraksis innen utdanningsvitenskap og humaniora.

Generell kompetanse

Kandidaten skal

- Kunne identifisere etiske problemstillinger og utøve sin forskning med faglig integritet.
- Kunne delta i komplekse faglige/tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter.
- Kunne formidle forsknings- og utviklingsarbeid, og delta i debatter innenfor fagområdet i nasjonale og internasjonale fora.
- Kunne vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon.

Relevans for arbeidsliv

Doktorgradsutdanningen i utdanningsvitenskap og humaniora skal kvalifisere for forskningsvirksomhet på et høyt faglig nivå, og for annet arbeid i samfunnet der det stilles store krav til vitenskapelige arbeidsmåter og innsikter. Studiet kvalifiserer for forskning, undervisning, utvikling, veiledning og formidling ved universiteter og høyskoler, og ved andre offentlige og private institusjoner.

Oppbygging av studiet

I ph.d.-studiet inngår ulike aktiviteter (emner og arbeidskrav) fordelt over de tre årene. I teksten under er aktivitetene fordelt slik de normalt vil forløpe.

- Endelig plan for doktorgradsutdanning skal være godkjent og avtalefestet seinest tre måneder etter tiltredelse (jf. Forskrift om ansettelsesvilkår for stipendiater (m.v.), § 1-3 (8)).
- Første semester blir det holdt et obligatorisk introduksjonsseminar
- Kurs til opplæringsdelen tas fortrinnsvis innenfor de tre første semestrene.
- Formidling kan foregå i hele perioden
- Tredje/fjerde semester blir det avholdt midtveisevaluering
- De siste semestrene går primært til ferdigstilling av avhandlingen

Arbeidskrav

1. Godkjent revidert prosjekt- og utdanningsplan (ph.d.-plan)
2. Gjennomført midtveisevaluering
3. Årlig fremdriftsrapportering

Hvert år skal kandidat og veileder levere framdriftsrapport (jf. ph.d.-forskriften § 5-1). Rapportene behandles i doktorgradsutvalget. I tilfeller der det er svak progresjon og/eller avvik fra godkjent prosjekt- og utdanningsplan (inkludert opplæringsdel), kan doktorgradsutvalget be om tilleggsinformasjon og/eller at det gjennomføres oppfølgingssamtaler (v/prodekan eller faglig leder) med en kandidat, midtveisseminar e.l.

4. Gjennomført opplæringsdel (30 sp)
 - Introduksjonsseminar (0 sp)
 - Ph.d.-kurs i vitenskapsteori og forskningsetikk (til sammen minimum 10 sp)
 - Metodekurs (minimum 5 sp)
 - Kandidatene velger kurs innenfor de forskningsmetodene som brukes i avhandlingsarbeidet
 - Valgbare kurs (15 sp)
 - Avslutningsseminar

5. Dokumentert forskningsformidling

Presentasjoner på (nasjonale og/eller internasjonale) konferanser, forelesnings-/seminarrekke og evt. populærvitenskapelige arbeider

6. Utenlandsopphold

Dette er ikke et absolutt krav, men det er anbefalt å gjennomføre et utenlandsopphold på minimum 3 måneder

Prøveformer

De enkelte kursbeskrivelsene redegjør for hvordan ph.d.-kurset (-emnet) skal evalueres (jf. Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Stavanger, UiS).

Avhandlingen kan være en monografi eller bestå av artikler og en «kappe». «Kappen» er en sammenfattende tekst som gjør rede for bakgrunn, problemstilling, teori, metodisk tilnærming samt etiske vurderinger, slik at helheten i avhandlingen kommer tydelig fram.

Til å bedømme avhandlingen, forsvaret av den og prøveforelesning, oppnevner fakultetet en sakkyndig bedømmelseskomité på minst tre medlemmer. Komiteen settes sammen slik at forskjellig kjønn er representert. Minst ett av medlemmene skal ikke ha tilknytning til Universitetet i Stavanger og minst ett av medlemmene, skal være tilknyttet en utenlandsk forskningsinstitusjon. Alle medlemmene i komiteen skal ha minimum doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.

Doktorgraden tildeles på grunnlag av:

- I. Godkjent vitenskapelig avhandling
- II. Godkjent gjennomføring av arbeidskrav, inkludert opplæringsdel
- III. Godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- IV. Et tilfredsstillende forsvar i en offentlig disputas

Arbeids- og undervisningsformer

Kandidatene i programmet blir knyttet til aktive læringsmiljø, organisert som forskergrupper og programområder for forskning. Selvstendig arbeid er den primære arbeidsmåten i et ph.d.-studium. For doktorgradskandidater som har hovedtilknytning ved annen institusjon, skal det inngås avtale mellom gradstildelende og samarbeidende institusjon som regulerer kandidatenes arbeidsvilkår og herunder sikrer deltakelse i et aktivt forskermiljø (jf. ph.d.-forskriften).

Arbeidsformer og krav i de enkelte ph.d.-kursene utarbeides av de ansvarlige for kurset og godkjennes ved Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora. Undervisningslokalene oppfyller UiS og Statsbygg sine standarder når det gjelder universell utforming.

Internasjonalisering

Ph.d.-programmet legger til rette for og ønsker at doktorgradskandidaten skal tilbringe minst tre måneder av studietiden ved en anerkjent utenlandsk utdannings- eller forskningsinstitusjon der det er mulig å arbeide med problemstillinger i tilknytning til forskningsarbeidet/avhandlingen. Dersom dette ikke er mulig, kan et opphold ved en annen norsk utdanningsinstitusjon godkjennes, eventuelt andre ordninger som sikrer at ph.d.-kandidaten får bred innsikt i og kommer i kontakt med (alternative) fag- og forskningsmiljøer og -tradisjoner relatert til avhandlingens problemstillinger (jf. ph.d.-forskriften § 4-2).

Undervisningsspråk

Undervisning og veiledning vil kunne være på norsk eller engelsk.

Avhandlingen skal fortrinnsvis være skrevet på norsk eller engelsk, eventuelt dansk eller svensk. Dersom kandidaten ønsker å benytte et annet språk, evt. to ulike språk, skal dette framgå av revidert ph.d.-plan og vurderes særskilt.

Prøveforelesning og disputas skal normalt foregå på avhandlingsspråket. Dersom kandidaten ønsker å benytte et annet språk under prøveforelesning og disputas, skal dette framgå av søknad og begrunnes særskilt.

Kvalitetssikring og evalueringer av studiet/programmet

Ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora omfattes av universitetets kvalitetssystem.

Obligatoriske aktiviteter for å vurdere kvalitet og framdrift i doktorgradsprosjekt:

1. Vurdering av prosjektbeskrivelse i forbindelse med godkjenning av revidert prosjekt- og utdanningsplan (revidert ph.d.-plan)
2. Vurdering av status for prosjektet/forskningsprosessen midtveis i avhandlingsarbeidet, i form av midtveiseevaluering
3. Årlig framdriftsrapportering
4. Evaluering av ph.d.-kurs hver gang det er gjennomført

Doktorgradsemnene evalueres jevnlig av ph.d.-kandidatene som deltar på det enkelte emnet. Emneansvarlig sammenfatter tilbakemeldingene fra deltakerne på kurset og skriver emnerapport i samarbeid med en deltakende ph.d.-student (representant). Ph.d.-administrasjonen innhenter emnerapportene for hvert semester og oppsummerer resultatene. Disse presenteres i en årlig sak til doktorgradsutvalget. Emnerapporten danner grunnlag for årlig revisjon av ph.d.-emnene og -porteføljen.

Det skrives en programrapport hvert år. Programrapporten innlemmes i fakultetets kvalitetsrapport.

Innenfor programmet skal ph.d.-kandidater være representert i utvalgsarbeid som angår opplæringsprogrammet. I tillegg skal fakultetets doktorgradsprogram ha en oppnevnt representant for ph.d.-kandidatene som medlem av doktorgradsutvalget.

Fra 2018 gjennomfører Forskningsavdelingen ved UiS en årlig (nettbasert) spørreundersøkelse der ph.d.-kandidater som har fullført doktorgradsstudiet gis muligheter til å kommentere forhold knyttet til generell tilfredshet, arbeidsforhold, veiledning, forskningsmiljø, mobilitet, opplæringsdel og tilbudet av ph.d.-kurs, gjennomføring, motivasjon og karriereplaner. Kandidatene svarer også på om de har opplevd forskningsetiske betenkelige situasjoner og utfordringer.

På bakgrunn av nevnte rapporter, evalueringer og vurderinger utarbeides det en årlig faglig rapport til doktorgradsutvalget.

Innpassing/overgangsordninger

Studieplanen for ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora trådte i kraft 11. juni 2020. Perioden 11. juni 2020 – 31. desember 2021 er en overgangsperiode. For de fleste ph.d.-kandidatene våre vil det imidlertid være bare fordeler ved å bli med over på det nye ph.d.-programmet nå når det starter opp, og derfor vil følgende retningslinjer gjelde:

Hovedregel

Høsten 2021 overføres samtlige ph.d.-kandidater til det nyetablerte ph.d.-programmet i utdanningsvitenskap og humaniora.

Unntak

- 1) Ph.d.-kandidater som har levert avhandlingen til bedømmelse for graden ph.d. i løpet av høsten 2021, kan beholde gammel programtilknytning.
- 2) Andre ph.d.-kandidater med prosjekter som eventuelt ikke lar seg definere under den faglige paraplyen «utdanningsvitenskap og humaniora», kan søke om å få beholde det gamle programnavnet (hhv. ph.d. i utdanningsvitenskap eller ph.d. i lesevitenskap).

Fra og med 1.1.2022 vil alle ph.d.-kandidater tilhøre programmet *ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora*.

Hvordan beholde nåværende programtilknytning?

Ph.d.-kandidat og veileder formulerer en søknad med faglig begrunnelse for å fortsette som student på hhv. ph.d. i lesevitenskap eller ph.d. i utdanningsvitenskap fram til ferdig avhandling.

Forutsetning

For å kunne få vitnemål med kvalifikasjonen «ph.d. i lesevitenskap» eller «ph.d. i utdanningsvitenskap», må man søke om godkjenning av opplæringsdel etter gammel ordning innen 1. mai 2021 og levere avhandlingen til bedømmelse for graden ph.d. innen 31.12.2021.

Allerede godkjente opplæringsdeler vil kunne innpasses under nytt ph.d.-program.

Oversikt over studieløpet

I ph.d.-studiet inngår ulike aktiviteter (emner og arbeidskrav) fordelt over de tre årene, slik det framgår av tabellen. I teksten under er aktivitetene nærmere redegjort for.

	1. studieår/semester		2. studieår		3. studieår	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Forsknings-prosessen	Revisjon prosjekt-beskrivelse		Midtveisevaluering			
Seminar	Introduksjonsseminar					Avslutningsseminar
Kurs/emner, obligatorisk	Vitenskapsteori + Forskningsetikk					
Kurs/emner, Metode og selvvalgte emner	←		→			
Forskningsformidling	←		→			→

Arbeid med avhandlingen		←					→	
-------------------------	--	---	--	--	--	--	---	--

Studiepoeng

Kurs som gir studiepoeng, forutsetter normalt skriftlig dokumentasjon/paper og/eller tilsvarende.

Tabell under er veiledende og antyder sammenheng mellom undervisningsdager, litteratur, dokumentasjon og studiepoeng (sp).

Dager undervisning	Veiledende litteraturomfang	Kurs m/ dokumentasjon: Antall siders paper	Ukers arbeid totalt	Antall studiepoeng (sp)
1 dags kurs	100 – 150 sider	2 – 3 sider	25-30 arbeidstimer = fire dagers arbeid	1 sp
2 dager	200- 300 sider	3- 5 sider.	Om lag åtte dagers arbeid	2 sp
3 dager	300- 400 sider	5 – 7 sider	Om lag tolv dagers arbeid	3 sp
4 dager	400- 500 sider	7 – 10 sider	Om lag 16 dagers arbeid (litt over tre uker)	4 sp
Etc.				

Ifølge retningslinjer fra Universitets- og høyskolerådet (UHR) og den internasjonale ECTS-skalaen tilsvarer 1 studiepoeng en normal arbeidsbyrde på mellom 25 og 30 arbeidstimer. I tillegg vises det til Universitets- og høyskoleloven som i § 3.8 fastslår at studieåret er 10 mnd. (ca. 40 uker eller ca. 1500 uketimer, og 37,5 timer per uke) og at et fullt studieår er normert til 60 sp. Den vanligste dokumentasjonsformen er en fagtekst, eller et «paper».